СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII — Ч. 183. — Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 7. серпня, 1924.

VOL. XXXII. — No. 183. — Jersey City, N. J., Thursday, August 7, 1924. — THREE CENTS

Клерксборг приготовляється до прийняття Дейвиса.

КЛЕРСБОРҐ, В. Ва., 5. серпня. — Клерсборґ, рідне місто демократичного кандидата Дейвиса, приготовляється до прийняття його в понеділок, 11-ого с. м., коли він тут вечером виголосить свою вступну програмову промову.

Номінацію Дейвисови передасть Томас Дж. Волш, сенатор з Монтени. Він буде говорити 20 мінут.

Відтак виголосить програмову промову кандидат Джан В. Дейвис. Його промова тривати-ме годину.

Приготовано вже радіо, що рознесе його промову по цілій Америці.

Цілий сей обхід разом з відіграннем національних гимнів і молитвами має тривати всього дві години.

Дейвис приїде сюди вже в суботу, 9-ого с. м.

СИЛА ПРОҐРЕСИСТІВ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 5. серпня. — Лідери проґресивної ґрупи Ню Йорку організуються вельми запопадливо і всесторонно для підпертя кандидатури Ла Фоллета і його заступника ...

На основі своєї організаційної сили вони вірять, що осягнуть побіду в місті і стейті Ню Йорку.

ДЕМОКРАТИЧНІ ЛІДЕРИ ЗА СМИТОМ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 5. серпня. — Демократичні лідери в Ню Йорку натискають на Смита, щоб він в осени кандидував втретє на ґовернора стейту Ню Йорк.

Вони кажуть, що Смит найбільше популярний і певно побідить, а другий демократичний кандидат міг би провалитись.

Смит не відклонюється неодмінно від кандидатури і готовий кандидувати, як сього вимагати-ме інтерес партії, а зокрема він готовий видвигнути свою кандидатуру, колиб Герст висунув свого приятеля мейора Гайлена.

„МОБІЛІЗАЦІЙНИЙ ДЕНЬ" В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 5. серпня. — Ґовернор стейту Ню Йорк Смит відбуде сього тижня конференцію з ґенералом Чарлзом В. Беррі, командантом нюйорської ... у справі заповідженого президентом Кулиджем мобілізаційного дня на 12-ого вересня с. р.

Кажуть, що він проти загального „мобілізаційного дня" і в сьому годиться з ґовернером Небрески Браєнюм та кандидатом на президента Дейвисом.

КУЛИДЖ ПИШЕ ПРОМОВУ І СКОРОЧУЄ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 5. серпня. — Президент Кулидж вже довший час пише свою програмову промову, яку має виголосити 14-ого с. м., приймаючи номінацію від републиканців на кандидата на президента, але вона йому вийшла занадто довга, хотяй він її ще не скінчив.

Він гадає пійти слідом Дейвиса і виголосити коротку промову, однак не може короткої написати і тому із своєї промови випустить богато справ, а зачіпить лише кілька.

Републиканські лідери занепокоєні ситуацією. Вони кажуть, що кампанія двигається дуже поволи.

ГАЙЛЕН ПРОТИ ЗАГРАНИЧНИХ ПОЗИЧОК.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 5. серпня. — Мейор Ню Йорку Гайлен написав до президента Кулиджа лист, в якому каже, щоб остеріг банкирів, що Америка не буде для них колектувати нових заграничних довгів.

ЗУДАР ЛЬОКАЛЬНИХ ПОЇЗДІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 5. серпня. — Нині о 6-ій годині вечером на Коні Айленд ударив поїзд надземної зелізниці, який складався зі старих деревляних возів, у сталевий поїзд підземної зелізниці.

Сталевий поїзд розбив деревляні вози і спричинив много нещастя. Моторовий Бернард Йотер згинув на місці, а кількадесять пасажирів потерпіли сильні покалічення і потрясення.

Богато женщин зімліло і попало в істерію.

Зудар спинив рух поїздів на Коні Айленд на цілу годину.

СУМНИЙ КОНЕЦЬ НЕВМІСНОЇ ЗАБАВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 4. серпня. — Нині бавились на Джемейці на цвинтарі св. Моніки бавились хлопці відважуваннем камінних хрестів. Коли відважили один хрест і пустили на землю, він придавив і удусив 14-літнього хлопця Честера Обутеловича.

З ШИКАҐОВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

ШИКАҐО, Ілл., 5. серпня. — Суд рішив сьогодня, що убийники 14-літнього Френкса, Ліопольд і Ловб, умово здорові.

Суддя Кеверлі, котрий має видати присуд, одержує щодня по 400 листів з погрозами пімсти, коли убийники не будуть покарані шибеницею. Він заявив, що сі листи віддасть почтовому урядови для доходження.

ДОНОСЯТЬ ПРО НЕВДАЧУ ПОВСТАНЦІВ У БРАЗИЛІЇ.

БУЕНОС, АЙРЕС, столиця Арґентини, 4. серпня. — З Бразилії повідомляють, що бразилійське федеральне війско окружило повстанців біля Ботукату, та що вже небаром їх цілком переможе.

РЕВОЛЮЦІЯ КОШТУЄ 7 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 4. серпня. — В тутешних фінансових кругах кажуть, що коротка і невдачна революція в Бразилії спричинила околицям, де вона збулась, шкід на $7,000,000 ...

КОНҐРЕС УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

На кінець липня назначено в університеті Христіянії світовий конґрес жінок з університетською освітою. Крім дуже численних представниць зі Швеції, Данії та Финляндії зїдуться там жінки з інших країн, навіть таких далеких, як південна Африка. Нова Зеляндія і Індії. Усіх делеґаток буде приблизно 500, найбільше з Америки.

КИТАЙСЬКА СТІНА.

Китайська стіна є найбільшою твердинею світа. Вона збудована більш, як 2.000 літ тому, на те, щоби боронити північних кордонів Китаю перед Монголами. Зоча вона вже сотками літ не сповнює свого завдання, проте стоїть ненарушена. Мур з ґраніту має 12 м. висоти, 10 м. ширини у підніжжа а 1 м. на верху. Тягнеться гребінями гір від жовтого моря до пустині Ґобі на просторі 3.200 км., наче би був самим твором природи. Хеопса піраміда при якій працювало 100 тисяч людий на протязі 30 років, має 2,500.000 кубіч. метрів — а китайська стіна є 120 разів більша: має300 міліонів кубічних метрів. Скільки людей її будували, і як довго — цього ніхто не в силі обчислити. Вона є завзята і неосяжна мов сам китайський народ.

БІДНИЙ ДНІПРО.

Навіть київський Дніпро постарівся від пережитих важких хвилин за останні роки. Переказують, що над ним обірвався беріг на просторі кількасот метрів і що в наслідок цього завалилося багато домів. Мазепин монастир, а навіть прегарний „Купецький сад" мав щезнути у воді. Не хочемо вірити.

ПОСУХА НА УКРАЇНІ.

Цього року знова навістила Україну велика посуха, яка в многих місцевостях випалила хліб на полях. Український уряд і инші компетентні чинники заявляють, що це нещастя не може мати поважніщих наслідків, так як посуха діткнула лиш деякі місцевости а з огляду на теперішню можність перевозу та гарний урожай в инших місцевостях не може бути мови про новий голод на Україні.

ЖЕРТВИ ГРОМІВ У СТРИЮ.

Дня 10. липня шаліла в Стрию велика буря. На передмістю Лани громи вбили чотири особи. Біля Завадова грім ударив у копицю сіна та вбив селянку і спаралїжував доньку. Буря і злива спричинила, крім цього величезні матеріяльні шкоди.

СКІЛЬКИ ЛЮДИНА ПЄ?

Більше як пять літрів рідини людський шлунок не поміщує. У дорослої людини він є довгий на 25 до 30 центиметрів і широкий на 9 до 12 цм. Є річ ясна, що є виїмки, але скількість випитих літрів і центиметрів не доходить до великих ріжниць.

ЗНОВУ БОМБИ.

Львівська „Ґазета Поранна" доносить, що в Бидґощі найшли цілий ладунок вибухових матеріялів в залізничних магазинах.

НОВА НАЗВА СТОЛИЦІ

Норвеський парлямент приняв уставу, силою котрої з днем 1-го січня 1925 року столиця Норвеґії — Христіянія одержить свою давню назву Осто. Христіянію заложив в 1624 році данський король Христіян на місці давної столиці Осто, яку спалили Шведи.

УБИЙСТВО В ЗАБОЛОТОВІ.

Часописи подають, що в мі... злочинці вимордували цілу родину залізничника Ілюка, що складалася з жінки та тещі. При життю лишилася тільки чотирилітна дитина. Сам Ілюк був на службі. Причиною нападу ... були гроші, які Ілюк ... 150 долярів одержав за продану корову.

ХМАРОЛОМ.

Дня 24. червня о год. 9-ій вечером навістив громаду Колодрібка, пов. Заліщики великий хмаролом з величини голубячих яєць. Вода залила одну часть села, затопила хати і господарські будинки, в яких в кількох місцях потопилися вівці.

ВЕРБЛЮД НА ПУСТИНІ.

Верблюд на пустині є ще й сьогодня майже одиноким засобом для транспорту. Люде послугуються верблюдами у подорожах для перевозу клунків. Коли верблюд навантажений клунками, змучений ходою по глибокім піску, нема що чудуватися, що коли найдеться нагода до відпочинку, зараз паде і тяжко його приневолити щоби підвівся. Досвідні Араби і на це найшли собі спосіб. Вони пізнають свої звірята і точно знають, котрого верблюда найлекше можна приневолити щоби встав. Такого верблюда ставлять попереду валки (каравану), а хвіст його вяжуть з кільцем у ніздрі слідуючого верблюда, другого з третім і т. д. цілу валку. Коли верблюди полягали, потребує погонич підігнати лише першого верблюда, щоби вставав. Він піднімається насам перед на задні ноги і потягне хвостом ніс слідуючого верблюда. Другий верблюд зараз з болю встає, а при цьому тягне третого і т. д. аж до останнього звіряти.

ЯКА Є СИЛА ПЧІЛ?

Залізнича льокомотива може вести тягар 20 разів тяжший від самої льокомотиви. Пчола рівнається, щодо цього льокомотиві; вона теж несе тягар 20 разів більший від неї самої. Кінь потягне тягар лише сім разів тяжший від свого власного. Хрущ потягне тягар 14 разів більший від свого власного тягару.

ДОРАЗОВИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

В понеділок, дня 14. липня перед доразовим судом у Львові стануло двох справників невдалого замаху на порохівню на Янівськім передмістю у Львові, Йосиф Дітріх, залізничий слюсар та Микола Солоненко, також залізничий слюсар, замешкалий у Долішній Мшані біля Львова.

Проводить р. Дукет, як вотани засідають р. Ґебултовскі, др. Соха і др. Гут. обжаловує прокуратор Ланевскі.

Боронять др. Глушкевич і др Датнер (Дітріха) та др.Герштайль (Солоненка).

Б. польського сержанта, Смальку, який поклав „пекильну машину" під порохівню, та його товариша Ціховського звільнено по думці „динамітового закону" — бо вони „чинно жалували свого вчинку.

Обороні не дозволено вглянути в акта розправи, так,що оборона не могла зазнайомитися з перебігом цілого слідства.

Першого дня розправи переслухано крім Дітріха і Солоненка, поліційного комісаря Кайдана, поліційного аґента Кришталя та Маріяна Ціховского, якого зразу арештовано як спільника замаху, а пізнійше звільнено, бо „чинно жалував" за свій вчинок.
ненко заперечують усім зізнанням Ціховского, який розповідав цілі історії про діла комуністів та про плянований замах.

Розправа відбувається далі сьогодня, вівторок і нині мабуть буде засуд.

По місті на тему цілої цеї історії кружляють ріжні поголоски. Она навіть є того рода, що все те є чистою провокацією, замовленою якимись чинниками для невідомих цілей.

Виконання присуду.

В середу, 16. липня ц. р. розстріляно засуджених на смерть через повішення за невиконаний замах на порохівню Дітріха і Солоненка.

НУЖДА.

У Льондоні вмерла з нужди жінка жовніра інваліди Пірсона. Чоловік не виходив 12 літ з маленької кімнати, а жінка стільки-ж літ не скидала зі себе свого лахміття. По її смерти виявилося, що вона з дому — княгиня Орлова.

СПЕКА НА УКРАЇНІ.

З України надходять відомости,що там тепер страшенна спека. Згідно з урядовими донесеннями у східній части України переходить температура 40 степенів Реоміра. Теж саме і в инших ґуберніях.

Наглий суд у Львові.

ЛЯЦЬКІ НАЇЗНИКИ ДАЛІ ЛЛЮТЬ КРОВ.

ЛЬВІВ, 18. липня. — Дневник Діло у нинішньому виданню повідомляє:

В середу, дня 16-ого с. м. в полудне по трох днях розправи видав доразовий суд у Львові присуд смерти на Дітріха і Солоненка, котрих обжалувано за співучасть в динаміновому замаху на порохівню у Львові.

По оголошенню засуду, трибунал, прокуратор і оборонці автами поїхали на почту, відки зателеґрафовано до президента Польщі о ласку для засудженців.

Обох засудженців у замкненому возі перевезено до „Бриґідок", а за ними поїхав віз з двома чорними трумнами.

Відповідь президента Польщі надійшла відмовна. „Виконаць!" — зателеґрафовано з Варшави.

Засуджені попращалися з жінками і дітьми. Священик приготовив їх до останньої хвилини.

Вибила година виконання вироку.

Серед хмари поліціянтів, війска і цікавої публики, жадної крови, виведено з келії першого Дітріха та поставлено перед муром. Не хоче, щоб закривали його очі. Сальва — і чотири кулі перервали житте.

За три мінути введено Солоненка. Також не хоче, щоб закрили йому очі. Сальва, одначе невдала. Командуючий офіцир прийшов у поміч своїм жовнірам і трома револьверовими вистрілами відібрав житте деліквентови.

Місто живо коментує цілу розправу і засуд.

АНҐЛІЙСЬКО-РОСІЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ РОЗБИЛИСЬ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Остання сесія анґлійсько-російської мирової конференції, яка тут тягнеться від 14-ого квітня с. р., тривала 18½ годин і скінчилась щойно нині о годині 7.15 рано. Всі делеґати були так помучені, що вони пійшли просто домів спати.

Обі сторони не могли дійти за сей час до порозуміння і переговори розбились.

Делеґації, покидаючи офіс міністерства закордонних справ, заявили, що не підпишуть плянованого договору.

Переговори наділі розбились через російську делеґацію, яка ніяк не хотіла згодитись на 14-ий уступ плянованого договору, який оставляв Анґлії свободу домагатись від Росії відшкодовання за приватну власність британських горожан в Росії, яку сконфіскували і знаціоналізували (удержавили) большевики. Большевицькі делеґати відкидали сей уступ, але анґлійські делеґати не хотіли на се згодитись і вкінці на сьому стануло і так переговори розбились.

Чи се буде вже конець переговорів і до умови не прийде, покищо не знати, але консервативні глядачі кажуть, що вже переговорам конець.

Сей вислід заскочив як несподіванка весь політичний світ, тим паче, що недавно літав Крісто Раковський до Москви і, як повідомляли ґазети, навіть виміг був на „совнаркомі", що згодився признати давні царські довги, сподіваючись взаміну за се одержати від лондонських банкирів бодай малу позичку на економічну відбудову Росії.

Коли сі переговори дійсно скінчаться невдачею, то Москалям годі теж мати надію на успіх їх заходів задля примирення з Францією.

АЛІЯНТСЬКА ДИКТАТУРА НАД НІМЕЧЧИНОЮ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Сьогодня прибула сюди запрошена аліянтами німецька делеґація.

Вона явилась під проводом канцлера Маркса на засіданю аліянтської конференції в офісі британського міністерства закордонних справ.

Засіданне було тільки формальне і тривало всього пів години.

Британський премієр Мекдоналд отворив засіданне короткою промовою і вручив німецькій делеґації офіціяльно протокол, який обіймає програму конференції про введенне в житте пляну комісії Доса.

Він звернувся до німецької делеґації, щоб простудіювала сей звіт до 24 годин і завтра на другій конференції висловила про нього свої погляди. Притому він зазначив, що хоче, аби ціла конференція з Німцями скінчилась у пятницю вечір.

Відтак відповів німецький премієр др. Маркс по німецьки. Його промову зараз перекладено по анґлійськи і французьки. Він заявив, що Німеччина приймає плян Доса і вірить, що се буде для неї шлях свободи і до мира та до економічної відбудови Европи.

НЕ ХОТЯТЬ ЗМІН У ПЛЯНІ ДОСА.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Німецькі делеґати заявляли приватно, що вони приймуть плян Доса в цілости, без жадних змін, які тепер хотять зробити Французи разом з Анґлійцями.

НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ІРЛЯНДСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Ірляндське правительство повідомило анґлійське правительство, що справа границі між Ірляндією й Олстером (північною Ірляндією) мусить бути вирішена негайно, бо інакше републиканці візьмуть справу у свої руки і повалять правительство Ірляндської Вільної Держави, а захоплять власть в краю у свої руки.

МИТО НА ВИБАҐЛИВІ РЕЧІ В ЯПОНІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 1. серпня. — В Японії заведено мито на заграничні люксусові вироби.

Се введено длятого, щоби публику відівчити від розтратности, а привчити до ощадности.

ВОЗДУШНА СИЛА ЯПОНІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 5. серпня. — Японія хоче зменшити свою сухопутну армію з 22 дивізій на 16, а натомісць побільшити воздушну фльоту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

КРИЧАТИ!

Українські посли із західної Волині, Холмщини і Полісся кричать у польському соймі і сенаті проти злочинів, яких Польща допускається над 8 міліонами Українців, котрих хвилево захопила під свою окупацію.

З того крику нічого нема, бо ВСІ ПОЛЯКИ, від крайних консерватистів аж до соціялістів, ОБЄДНАЛИСЬ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ, таксамо як і проти Білорусинів.

Але кричати треба, щоби почули сей крик ті 8,000,000 поневолених Українців; зрозуміли своє теперішне становище під окупацією ворога, і готовились до бунту проти сеї окупації до повного визволу з неї.

Та се не вистарчає, бо польська справа є не лише в так званій Польщі, але і ЗАГРАНИЦЕЮ, де вона глядає опікунів і оборонців у випадку війни, а також гроший.

Шукаючи оборони й охорони своїх ГРАНИЦЬ у других держав, Польща запевняє їх, що вона держава, де панує порядок, спокій і повне вдоволенне та згода громадян. Таксамо вона говорить і там, де глядає позичок, бо вже стільки знає, що заграничні банкирі яко першої запоруки вимагають порядку і спокою в державі.

І власне длятого Польща дуже боїться критики і протестів заграницею та старається до сього не допустити.

Давнійше боялась Польща Жидів і їх протестів і тому старалась їх по змозі заспокоїти.

Боїться ще і нині Українців, Білорусинів, Литовців і Німців і тому видає великі гроші на пропаґанду і всюди висилає своїх людий, аби боронили Польщу і відбивали атаки. На се вона не жалує гроший, бо знає, що без такої оборони вона не може показатись перед світом.

Але заходи Польщі звичайно не вдаються. Бо вона хотяй має за собою богато і вправних оборонців, та не має ПРАВДИ. Правду мають Українці, Білорусини, Литовці, Німці, Жиди, ті, котрих Польща у звірський спосіб кривдила і далі кривдить. Длятого їм лекше боронитись перед світом, аніж Польщі відборонюватись.

Треба їм тільки спосібних людий, котрі знають світові мови і відносини у так званій Польщі та вміють як слід взятись до діла.

От приходить на другий місяць Збір Ліґи Народів у Женеві. На сей Збір заповів свій приїзд британський премієр Мекданелд і французький Ерріо. Кажуть вони, що хотять піднести силу і значінне Ліґи Народів і зробити її дійсним справедливим міжнародним судом.

Перед сим міжнародним судом яко найтяжше обвинувачена стане Польща. Вона се добре знає і тому до сього добре готовиться.

Але ЧИ ГОТОВЛЯТЬСЯ ОБЖАЛОВУЮЧІ, себто Українці, Білорусини, Литовці, Німці, Жиди?

Передівсім, чи готовяться Українці? Чи може занедбають справу і замовчать, аби Польща виграла легку побіду і ще сильнійше ярмо наложила на 8,000,000 наших братів?

Відповідь на се дамо, як зложимо негайно на сю ціль жертви до Обєднання. Але треба розуміти, що се мусить статись дійсно без відкладання, в найблизших днях, бо пізно буде запізно.

Зноваж Обєднанне, коли одержить жертви ще впору, повинно усіх заходів доложити, аби делеґації до Женеви складалися з дійсно спосібних людий, котрі знають анґлійську мову і відносини під Польщею, а також вміли зблизитись до делеґацій держав, заступлених в Лізі, і приєднати їх для української справи. Важна річ, аби ті люди були просто з Галичини, Холмщини, Волині, Полісся, а їм до помочі повинні бути еміґранти із Західної Европи, котрі знають західно-европейські мови. Тоді Польща не буде боронитись, що се говорять лише еміґранти, а не представники населення, що тепер під Польщею.

Але успіх в сьому напрямі залежить тепер передівсім від того, чи будуть гроші, і чи будуть впору.

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народній податок!

Посилайте негайно і питайте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже сей свій обовязок, чи заплатили національний податок.

БОЛЬШЕВИКИ ХОТЯТЬ СЕБЕ РАТУВАТИ ВІЙНОЮ. А ЩО НА ЦЕ УКРАЇНА?

(Оріґінальна допись „Свободи" з Відня).

Сегодня говорив я з одним інтеліґентним добродієм, котрий вернув власне з Росії. Він був там у ріжних городах центральної Росії і мав нагоду стрічатися з людьми всіляких товариських сфер, та якщо міг докладно поінформуватися про пануючу в большевії ситуацію. Загальний погляд є такий, що большевики роблять вже боками та що довше, як два роки не вдержаться при власти.

Росія стоїть тепер перед майже **загальним неурожаєм,** чого дальшим наслідком буде очивидно страшний голод. А голод є як звісно дуже великим неприятелем всіх, що сидять при державній кермі.

Також і **стан промислу** є вповні невдоволяючий. Урядові большевицькі часописи (а инші взагалі не сміють виходити) признають самі, що **державний дефіцит** виносить **оден міліон шістьсот тисячів золотих рублів!** Він є однак в дійсности далеко більший, лише, що про се говорити не вільно.

Відносини в державнім банку є так критичні, що не мож взагалі видати нових банкнотів, так як через це нарушено би законні постанови щодо покриття.

Одиноким способом ратунку з того сумного положення російських фінансів є лише вивіз (експорт) збіжа за границю; але так, як Росія потребує збіжа для людности загроженої голодом то вона тепер стоїть перед альтернативою: або вивіз збіжа, а за тим голод і революція, або позіставленне збіжа в краю, але через це розвал фінансовий — отже знову революція! Наслідком господарської кризи росте з кождим днем невдоволенне мас. З кождим днем збільшаються поголоски про ріжні бунти і несупокої, зосібна у Сибіри. — Повстанне в Туркестані має далеко серіознійший характер, ніж це признають урядові орґани. Стоїть там 70.000 правительственних війск а показується, що і цего еще за мало.

Характеристичним знаком непевної дуже ситуації є разлам межи самими большевиками: правійші хотіли би троха числитися з вимогами здорового розуму, але ліві на те не позваляють, а домагаються скріплення червоного террору. Покликуються вони при тім на „тестамент Леніна", який оголосила одна еміґрантська російська часопись в Ризі. Він дістався ріжними дорогами до Росії і подав лівим большевикам нову підставу до вибуху большевицького шалу.

Ленін каже в тім тестаменті ні більше ні менше, лише, що большевики підреперувавши свої фінанси при помочи „непа" (нової економічної політики опертої на капіталістичних основах) повинні потім всіх „непістів" винищити до тла. Екзекутором того свого завіщання назначив Ленін звісного безсердечного чекіста „товаріща Держинського", Поляка з роду.

Впрочім еще инші поголоски ходять поміж людьми. Кажуть, що Ленін вже по спорудженню того тестаменту змінив основно свої погляди і призвав повну безвиглядність большевизму. Його дотичні записки викрадено і вивезено до Берліна, де один російський письменник приготовлює їх до друку.

Берлінська „чека" зробила раз замах на його помешканне, але тих записок не найшла: він дав їх до депозиту в певні, треті руки.

Щоби себе забезпечити перед революцією та погромом — большевики всю енерґію, всі гроші зібрані (також і в Америці) на голодних уживають тепер на викликанне комуністичних бунтів за границею. Ащоби еще збільшити свій запас золота та других дорогоцінностий — большевицькі головачі взялися ось на який підступ:

Вони визначили день, в котрім представники заграничних банків та дипльоматів мали би оглянути їх скарби, та в той спосіб могли пересвідчитися, що у большевії є ще досить цінних річей, що можуть служити за реальну підставу (покритте) для пожичок заграницею. Перед тим однак звернулися ті головачі таки до своїх визначних людий з горячою просьбою: у вас є там ріжні цінні кавалки заховані добре на чорну годину — то ви випожичте нам їх — будь ласка — на тих пару годин, щоби осліпити ними представників заграничного капіталу. Зараз потім ми вам звернемо всьо, що ваше, а як дістанемо заграничну пожичку — то буде і вам і нам!"

Як же не вдоволити такій щирій просьбі добрих приятелів? Вони вволили їх волю, а знатоки-чужинці аж очем своїм не вірили, коли побачили такі стоси діямантів, ожерель, золотих годинників, табакерок, циґаретярок і т. ин. нагромаджених в большевицькім народнім комісаріяті фінансів.

Знатоки оглянули та пішли во свояси роздумуючи по дорозі в який то спосіб могли большевики прийти до таких маєтків.

Тепер очивидно власники тих богацтв зажадали їх звороту, але головачі большевицькі не таківські. Вони не дармо так на всі ноти співали про експропріяцію; як колись Ленін, по вибуху жовтневої (большевицької) революції кинув між маси клич „грабуйте награблене" — так вони сказали собі тепер: „експропріюймо експропріоване!" — Ви „товарищі" є добрі і щирі революціонери, а наша революційна влада потребує тепер деньґів! І ми вас тепер по доброму, революційним порядком експропріюємо. Вам цего всього не потреба, бо і так свій „пайок" дістаєте, — а нам придасться на заграничну пропаґанду. Ви знаєте самі по собі як то ріжні жуліки лупять нас — мовляв — на пропаґандистичні видатки. Чесні заграничні комуністи-ідеалісти давно вже начхали на нас, а тепер ми мусимо послугуватися ріжним збродом, що шалено нас висисає. Тому вибачайте, але „общоє дело" передовсім!"

Но і щож було робити? Експропріовані експропріятори усміхнулися гірко на кутні зуби, позвішували носи та запхавши квіти на віддані цінности в камізельку — потягнули домів. Найгірше вийшов на тій цілій справі звісний мадярсько-жидівський большевик Беля Кун, колишній диктатор Мадярщини, а потім Криму, котрого колекція золотих годинників, перстенів, табакерок та таких инших буржуазних цяцьок, експропріованих в Будапешті та в Симфирополи — була і справді дуже інтересна.

Найблизшим предметом „революційних" большевицьких замахів посідає і дальше Німеччина. Там революція демократична з 1918 р. зістала взагалі лише наполовину переведена, там реакція сильно підносить голову і в многих фахах знесено навіть засаду осьмогодинного дня праці. Там отже і комуністична аґітація знаходить знаменито приготоване поле під засів.

В виду цего і Зіновєв видав відозву до комуністів Польщі, Чехословакії і Австрії, щоби були приготовані на дуже важні події. На Польщу він числить зараз в другім ряді по Німеччині, бо Польща своєю дурацькою політикою в справах національностий — прямо таки запрошує большевиків до інтервенції. Ті послідні вже висадили маґазин муніції в Букарешті, а тепер пробували це зробити у Львові. Та їх аґенти показалися незручними і попали у польські руки. Це очивидно головного пляну большевицького не змінить: головна акція революційна почнеться в Німеччині, а коли і Польщі удасться — то большевицька армія гряне поперек Польщі на поміч німецьким комуністам. Рівночасно ведеся сильна акція большевицька в Болгарії, щоби союзницю Польщі Румунію заатакувати рівнож від полудня.

Голод, що грозить також і Великій Україні, може однак подати їй добру нагоду направити це, що через проґрамковість (не програмовість) провідників та отаманію утратила в 1918—20 роках. Коби лише досвід учив а не погубився знову де по „брюшурках"! Тай і справа західної України знову вирине на порядок дневний. І вона і її сини за великим ставом мусять готовитися отже про всякий випадок!

Як се на перший погляд видавалобися й неімовірним, але большевики прямо з самозаховавчого інстинкту готові викликати бурю, яка хто зна чи не буде більша як в рр. 1914—1918. А нещасний буде той народ, котрого та буря застане знову неприготованим!

Др. Кирило Трильовський.

З ОБЄДНАННЯ.

(Комунікат ч. 8.)

Чергове місячне засіданне екзекутиви відбулось дня 31-го липня с. р.

1) Як виказує місячний касовий звіт, Обєднання, акція за матеріяльною допомогою на цїли **політичної пропаґанди** знайшла в короткому часі деяке зрозумінне серед свідоміших громадян в Америці. Всежтаки, коли взяти під увагу велику вагу тої справи, то жертви ті назагал незначні. Маємо одначе повну надію, що за добрим приміром тих товариств і одиниць, які вже на перший поклик переслали свої лепти, підуть незабаром і другі так, що в скорому часі призбираємо такий фонд, який уможливить нашим нинникам в Европі повести заграницею широку пропаґанду в цїли визволення поневоленого рідного краю.

Всю нашу народню пресу проситься ту справу часдо часу у своїх орґанах порушувати та близше розясняти.

2) Від імени комісії, яка розглядала теперішнє діловодство управи **дому Народнього Комітету в Ню Йорку** зложив звіт о. В. Сполітакевич. Подані ним інформації такі: Дім Комітету куплено за $13,000, причім заплачено $2,000 готівкою, а на $11,000 затягнено морґеч. Репарація дому коштувала $19,471.59; разом цілий дім з репараціями коштував $32,471.59. Українського Дня на квоту $23,881.15. Та послідня квота становить довг, який повинен бути сплачений на допомогу сиротам в старому краю.

Дім записаний на: Український Народній Комітет.

Довг, яким є дім обтяжений, виносить $14,500. Дохід з річного ренту виносить $3,500. По оплаченю податку, процентів і т. п. дім приносить около $1,000 чистого доходу річно.

Адмініструє домом о. Володимир Лотович. Дохід з часу його адміністрації в сумі $300 переслав на сироти до краю.

Теперішній заряд дому має на цїли **повне сплаченне сирітського гроша,** а є тої думки, що се вдасться перевести на протязі кількох літ. За той час сплатиться частину довгу з приходів дому, а заразом вартість дому піднесеться так, що буде можна сплатити весь сирітський довг.

Коли продати дім тепер, то по оплаченню морґечів остало би з ціни купна яких 10 до 15 тисяч на сплату довгу сиротам; значить, сироти стратили би около $10,000. Контроля ствердила, що адміністрація дому не побирає ніякого винагородження за свою роботу, а книги її ведені в повному порядку. Контрольовано тільки господарку теперішньої адміністрації за час її піврічного урядовання.

Звіт принято до відома з тим, що буде предложений під дискусію на річному засіданню Обєднання.

3) **Річне засіданне Головної Управи Обєднання** відбудеться в льокалі товариства дня 26. серпня с. р. о 2. год. попол. На дневному порядку будуть: звіт екзекутиви, справа Всеукраїнського Конґресу, справа дому Народнього Комітету; справа Конґресу Обєднання.

4) У відповіди на „Публичний запит до Обєднання", поміщений в часописях, чи Обєднанне згідне підпирати репрезентацію української державности під проводом **д-ра Евгена Петрушевича,** ухвалено заявити, що директивою в тій справі уважає екзекутива резолюцію Другого Всеукраїнського Конґресу, яка звучить:

„До часу виясненя політичної плятформи у старій Батьківщині Другий Всеукраїнський Конґрес уважає пана Президента Евгена Петрушевича дальше головою Української Національної Ради так довго, доки не буде створено одного національного фронту".

Екзекутива є тої думке, що не зайшли ніякі сущні зміни, які уповноважнювали би її відступати від резолюції Конґресу.

5) Українські **козаки,** яких народнє лихоліттє загнало **до Африки** на службу до французького леґіону, просять американське громадянство о допомогу в книжках, журналах і часописях. Рідне слово се одинока розрада для тих нещасних братів. Тому належить із серцем віднестись до тих скитальців, що боролись за рідну землю та дати їм се, о що просять. Письма і книжки слати на руки кошового остамана Андрія Ріжка на адресу: Fez-Morocc-Afrique. 3. Reg. etr. Musique, A. Richko.

6) Із загального приходу за місяць липень в квоті $1,902.36 рішено вислати до краю $1,320 і розділити їх після волі і призначення жертводавців як слідує: Політична пропаґанда 400, Рідна Школа 200, Висші Школи 150, на памятник по О. Бесарабовій 155, на пресу 110, діточі сирітські захисти 75, бурса в Новому Санчі 50, студенти 50, Стрільці 50, журналісти 30.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКР. ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

о. Волод. Сполітакевич, голова; **Дмитро Штогрин,** секр.

ДОПИСІ

ПИТСБУРҐ, ПА.

Жертви на рідну школу в Демянові.

Повідомляємо наших родимців, що ми дістали лист із нашого рідного Демянова. В тім листі просять нас наші браття, щоби помогти їм збудувати школу. Ви, краяни, вже певне знаєте, як виглядає тепер наше рідне село. Наче колись давно, по переході Татарів. Поляки спалили і зрабували його так, що й до нині село лежить зруйноване до тла. Люди живуть по землянках або шатрах, поставлених із недопаленого матеріялу. У таких злиднях сама громада негодна про всьо постаратися і длятого мусимо помогти ми, американські родимці. Чей найдеться у нас всіх хоч крихітка любови до своїх людий, така любов, щоб зложити хоч яку-таку жертву їм на спомогу.

Тут, в Питсбурґу, зложили на скаламу ціль слідуючі: М. Федунок $20.00, Петро Бекиш $15.00, Марко Федунок $10.00, Василь Цілюпа $15.00, Федь Цілюпа $10.00; по $5.00 зложили: Іван Бекиш, Іван Пшеничка, Федь Коруна, Олекса Чернецький, І. Кравчишин; по $2.00: Настя Пшеничка, Никола Грабчук, Петро Переґінець, Люська Драпало, Павло Слободян; по $1.00: Д. Анющків, І. Коруна, А. Довгий, А. Федьків, Анна Дяк; по 50 ц.: Гр. Безпяток і П. Янко.

До шкільного комітет вріднім селі належать слідуючі: Д. Цілюпа, Вас. Федорів, Вас. Федунок, І. Баран, М. Хомуна і Вас. Бекиш.

Збірки можете посилати на адресу тих людий.

По близші інформації пишіть на адресу: M. Fedunok, 19 Orr Street, Pittsburgh, Pa.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь як місцевих так і позамісцевих, що звичайний мітинґ товариства відбудеться в суботу, 9. серпня в церковній гали під ч. 34 Біч ул. о годині 7.30 вечер. Кождий член зобовязаний прийти на означений час. — Мих. Галькевич, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. Повідомляєся членів Бр. св. О. Николая, від. 276, що мітинґ відбудеться дня 9. серпня в суботу о другій годині пополудни в церковній гали. Причина зміни мітинґу така, що на 10. серпня відбудеся пікнік нашого братства тому кождий член місцевий і позамісцевий має явитись в суботу на мітинґу а в неділю на пікніку. На пікнік кождий може привести нового члена а секретар його впише до Бр. і до У. Н. Союза, тож хай кождий користає з нагоди. — Михайло Фук, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що звичайний мітинґ відбудеся в суботу, 9. серпня точно о 7-мій годині вечер. Проситься всіх членів явитись на мітинґу, бо єсть дуже важні справи до обговорення. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані, отже аби не було потім яких нарікань. З неявившимся членом потупиться після статута. — С. Каша, предс.; О. Нагірний, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. „Любов", від. 298, повідомляє своїх членів і членкинь замешкалих в Ню Йорку, щоби прибули на мітинґ в суботу 10. серпня. На мітинґу буде читаний новий статут Товариства. Мітинґ відбудеся в гали Булевард Палас, 1130 Сойтерн Боулевард. Галя винаймлена на 2 години, тож мітинґ розпічнеться точно о 8-мій годині вечер.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всі хсвоїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 10. серпня в гали церковній при Оклей і Райс, зараз по Службі Божій. Отсим проситься всіх членів прибути на мітинґ. — П. Ґуральчук, секр.

МЕКІСПОРТ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 132, повідомляє всіх членів як місцевих так і позамісцевих, що дня 10. серпня відбудуться збори, на котрих буде піврічнє справозданне контрольної комісії. Неявившийся на сих зборах член заплатить одного а урядник два доляри кари. — Гр. Куніцький, предс.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє свої хчленів, що мітинґ відбудеться дня 10. серпня у домі Михайла Маріяка на Ґрімпорт. Неявившийся член заплатить 50 цит, а урядник $1.00 кари. — Павло Драбик, предс.; Ол. Любянецький, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори будуть в неділю 10. серпня с. р. в домі т-ва Ам. Горожан, 847 Н. Френклін ул. о годину скорше як звичайно. Проситься членів, щоб точно явились на зборах бо суть важні справи до рішення, як фотоґрафія, пікнік і другі. Для того есть пожаданим, щоб не бракло нікого на зборах. — Т-во „Любов".

ТАРИТУСВІЛ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 72, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться дня 10. серпня в неділю в Укр. Гали, під ч. 209 Водер Стр., Свутусвіл, Па., о годині 3.30 пополудни. Проситься всіх членів явитись на сей мітинґ, бо есть важні справи до полагодження. Неявившийся член буде караний гривною 50 ц., а урядник $1.00. Будесь принимати нових членів до Тов. і до У. Н. Союза. — Гр. Федан, предс.; Дмитро Беньо, кас.; А. Федик, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє своїх членів, що місячний і піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 10. серпня с. р. о годині 2.30 пополудни в домі т. Николи Іщук під ч. 708 McIlveine St. Кождий член обовязаний прибути на згаданий мітинґ понеже є важні справи до полагодження. Рівночасно кождий член повинен придбати бодай по одному новому членови зпоміж своїх краянів, або приятелів, а то можна зробити дуже легко, лишень щоби члени почувалися до обовязку, що вони повинні орґанізувати других так, як їх зорганізовано другими старшими членами. Не позволяйте своїм кревним і знакомим жити одинцем, а лучіть їх до товариства, котре в часі недуги або слабости стане їм найбільшим приятелем, як рідний батько або мати своїм дітям. — Никола Стечишиншин, предс.; Никола Іщук, касієр; Іван Чопик, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укщ. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеся у неділю на 10. серпня о годині другі йпополудни в гр. православній гали. Проситься усіх членів прибути і вирівнати свої залеглости. — Л. Демчик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться о 1. годині попол. в неділю, 10. серпня в Укр. Нар. Домі. Проситься всіх членів явитись на зборах. — Григ. Степанек, секр рек.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 266, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 10. серпня рано зараз по відправі у церковній гали при Поласки ул. Обовязком кождого члена явитись на мітинґу. — Ю. Гринцак, предс.; Т. Сюрко, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляє, що мітинґ відбудеться дня 10. серпня в неділю о годині 12-тій, під ч. 2240 на Grayling в Укр. Хаті. Проситься всіх членів прибути і обговорити справи які конче треба покінчити, а також може би ми зробили пікнік. — Гнщук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, повідомляє, що місячний мітинґ відбудесь о год. 7.30 вечером, дня 12. серпня в гали церковній під ч. 303 Гудсон Еве. На порядку нарад будуть дуже важні справи до полагодження, то обовязком кождого члена явитись на мітинґу. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

ЩО ДІЄТЬСЯ З У. Н. ХОРОМ?

(Допись з Ню Йорку).

Кілька тижнів тому назад можна було вичитати з укр. ґазет, що славний на ввесь світ Укр. Нац. Хор реорґанізуєсь та небавом- знов- виступить прилюдно. Між тим час летить, а про Хор нічого не чувати. А властиво — чувати, але тільки по слухам та переказам, а нічого позитивного дізнатись не можна. А те, що чувати, цілком не може одушевити ні одного щирого Українця, але навпаки кожен, в кого є любов до всего, що рідне, та кожен, що знає ціну рідної культури і кому дорога слава укр. нації, мусить щиро засумувати.

Ото ходять слухи, що Укр. Нац. Хор розбиваєсь, що він топнiє, що серед співаків нема згоди, що вони розїздяться, що деякі пішли на службу в московські квартети і т. п. Причиною того має бути та фінансова, а по части і мистецька невдача, яку Хор потерпів кілька тижнів тому назад, давши концерт і виставу „Вечерниць" в Ню Йорку.

Я один з тих, що дорожать сим хором і взагалі кожним проявом укр. культури, я прошу редакцію „Свободи" помістити сі мої уваги. Може се спонукає укр. загал звернути увагу на сю справу.

Ми, Українці, нарід молодий між модерними народами. В нас — що правда — стара і богата культурна спадщина, але все те старосвіцьке. Тому, що ми відстали від модерної культури, світ нас не признавав. Нам не поможе плакати над недолею неньки України ані не поможе нарікати на вражого Москаля чи Ляха, що не лиш нашу землю нам краде, але навіть нашу культуру. От возьміть польського композитора Монюшка, або російського Чайковського; мельодії їх творів самі українські! Ось-такого не перечислив би!

Чим Поляки та Москалі звісні у світі, чим здобувають собі симпатію? Чи може політикою? Цілком ні! Навпаки! Політика Польщі не має в світі симпатії і через не іПоляки саме тратять ті симпатії, які їм здобув — хто ... — А хто-ж, як не великий музик Шопен; а а хто, як не великий віртуоз Падеревський; а хто, як не письменник Корженьовський, що саме вмер позавчера, а котрий під прибраним іменем Конрада писав по англійськи та вважаєсь найбільшим англійським письменником нашого часу; а хто, як не великий письменник Сенкевич, котрого „Камо грядеш?", або „Без доґми" читає ввесь світ та котрий ужив свого чародійного пера, щоби в повісти „Огнем і мечем", перекладеній на всі мови світа, представити Українців як дику степову орду, а польську шляхту як оборонців европейської культури; а хто, як не великий маляр Семірадзкий, котрого славні образи — от хочби „Смолоскипи Нерона" — обіхали ввесь світ та пишаються нині по найбільших збірках творів штуки. — Політика Москалів, большевицька чи царська, також не мала симпатії в світі, але світ подивляє музику Чайковського та Рубінштейна, ввесь світ захоплено слухає Шаляпіна, але Ню Йорк через рік заповнював день-в-день авдіторію „Московського Мистецького Театру" та подивляв Станиславського, хоч сі московські артисти грали по російськи та більша часть публики не розуміла мови, якою грано! Культура — от-що дає імя в світі, а не політиканство. І тому справа укр. культури се справа укр. нації і укр. державности.

Здобулись ми на Укр. Нац. Хор. Як метеор облетів він світ і здобув імя Україні. Може з чверть міліона наших героїв лягло за волю, а світ не знав про се і не знав про нас. Десятки укр. дипльоматів розбрились по світі і голос їх був голосом вопіющого во пустині. Світ не слухав їх. А зявився хор, зявилась штука і краса — світ склонив голову перед укр. піснею та признав, що таки є Україна і що вона щось вартує. Робили укр. пропаґанду в Америці всякі Нар. Ради, Федерації, Нар. Комітети і т. п., та Америка не знала про нас. А хор заспівав їй і тепер від Атлянтику до Пацифіку кожен інтеліґентний Американець знає щось про Україну. Штука їх підбила, а не пропаґанда.

Але чи на тім і скінчилось? Чи не підемо дальше? Чи дамо тому Хорови занепасти, розлізтись марне? Чи наша укр. суспільність не вміє цінити своєї штуки, яку чужі цінять? Чи самі члени Хору, що розбігаються, не розуміють, що вони покидають?.. Коли би сей славний Хор мав розпастися, то се булоби дуже сумне свідоцтво нашій культурности: одно мали, чим могли почванитись перед людьми, і те загибили...

Кажуть, що Хор розчарований згаданою невдачею та байдужностю укр. загалу. Кажуть, що Хор пробував давати концерти, але публика — іменно українська — зрівнодушніла для него. Я мав нагоду бути на сім, як кажесь, невданнім виступі і я рішучо не поділяю думки про його невдачу. Вечер складався з трех частий: перші дві се були звичайні продукції пісень, а остання се була вистава „Вечерниць". Перші дві части випали знаменито. Хор співав прекрасно і чарував слухачів — хоч диригував ним инший диригент. А що до „Вечерниць", то під оглядом музичним випали вони дуже гарно. Лиш невелика орхестра, зложена напохапци з чужих, не дописувала. Але се річ, що дасться направити — лиш треба дібрати музикантів та треба проб з ними. Що було натомісць невдачне, се тільки режісерія „Вечерниць". „Вечерниці" се є етноґрафічний образ і як такий треба його дати на сцені — з укр. звичаями, поведінкою то що. Між тим якийсь режісер хотів з „Вечерниць" зробити кабаретову штуку та зробив з них безперестанний і безмисленний хоровід. Вийшов — нонсенс: укр. дівчата та парібки прийшли в гостину та крутяться як навіжені, без змислу і без цїли та з комічним ефектом. Але се **хиба в режисерії, а не в хорі.** Се невдача режісерії, а не Хору. Хор співав прегарно і виконував сліпо режісерію. А що помисл зробити кабарет із вечорниць в корени схиблений, то і ефект вийшов немудрий. Але якби так хор виставив був „Вечерниці" традиційно, як Бог приказав, то ефект бувби чудовий. Чому-ж не піти хорови по сій лінії та не дати нам укр. оперети? Є-ж у нас досить оперет і укр. публика пішла би на них по всіх містах східних стейтів, де живуть Українці, укр. Жиди і т. п.

Ми не повинні допустити до упадку хору. Се бувби національний скандал. І тому я порушую сю справу та кличу до укр. загалу і укр. хористів: не дайте запропаститись культурній інституції! Легко дати її упасти, а тяжко буде знов щось подібне сотворити!

Любитель укр. культури.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Володимир І. Масляк проф. акад. ґімназії у Львові, відомий поет і письменник, один з перших співробітників „Діла" помер в ночі з 14 на 15 липня, по короткій тяжкій недузі, переживши 66 літ.

Любомир Охримович, суддя повітовий з Янова коло Львова помер дня 13. липня в санаторії Червоного Хреста у Львові по операції на запалення сліпої кишки, проживши 43 літ. Покійний був сином бл. п. о. Юліяна Охримовича, пароха Сенечода в Долинщині і бл. п. Марії з Кобилянських, а братом др-а Володимира Охримовича зі Львова і вже з дому виніс високопатріотичне виховання. Скінчивши в 1901 р. академічну ґімназію у Львові яко студент прав пробував довший час в далекій гірській закутині на самій бувшій галицько-угорській границі в домі своїх батьків в Сенечолі і тут клав перші основи під освітню орґанізацію місцевих Бойків, що в кожній справі відновилися до нього з великим довірям і пошаною. По зложенню правничих іспитів вступив до судейської служби і ставши в р. 1913 суддею в Немирові коло Рави Руської своєю працею , яко взірцевий суддя і український громадянський діяч здобув собі признання і незвичайну пошану не тільки у своїх, але і в чужих. Загальна мобілізація в 1914 р. не оминула і Покійного. Покликаний до служби в 14 ліницькім полку піхоти при відвороті австрійських військ в осени 1914 р. тяжко ранений по кількамісячному побуті в шпиталях яко інвалід повнить службу якийсь час у таборі інтернованих Італійців, де по своїм силам помагає нещасним жертвам війни. З кінцем 1917 р. вернув на свою посаду до Немирова і тут застав Покійного переворот з 1. листопада 1918, в якому він взяв визначну участь і став повітовим комісарем в Равщині, що безпосередно була найбільша наражена на безнастанні наступи польських військ. Яко комісар у найбільш загроженому повіті положив чималі заслуги для збереження ладу і порядку серед місцевого населення. При відвороті галицької армії за Збруч пішов разом з нею в липні 1919 р. і по освободженню Поділля вступив у службу У.Н.Р., ставши повітовим комісарем в Балті. Державна камянецька катастрофа з 15. листопада 1919 р. застала пок. Любомира Охримовича в Камянці Подільськім, де залишившися аж доберезня 1920 р., перейшовши там тяжкий сипний тиф. На весну 1920 р. вернув до Львава і тут попав в тюрму при вул. Баторія, де яко політичний вязень персидів три місяці. По виході з тюрми його невдовзі реактивовано і коли в осени 1920 р. верну на свою посаду до Немирова, то місцеве населення без ріжниці націй та товариші Поляки й Жиди щиро його витали, цінуючи в Покійному велику доброту для всіх і незвичайну гуманність. В місцевому українському житті, просвітному і політичному, як в Немирові, так і в Янові, де від двох з горою літ був суддею, брав визначну участь і як представник Янівщини брав участь в останньому Народньому Зїзді в квітні ц. р. Життя для нього не стелилося рожами. Сам і його близча сімя перейшли чимало. Його дядька Льва Кобилянського, учителя і писаря гром з Сенечола, повісили Мадяре в Торуні разом з покійним о. Березовським у вересні 1914 р., а большевики в р. 1921 розстріляли в Мелітополі на Україні його наймолодшого брата Юліяна, молодого талановитого письменника і громадянського діяча. Покійний Любомир Охримович, званий загально Любою, оставляє по собі щирий жаль не лише у рідні, товаришів та приятелів, але і у всіх, хто його мав нагоду пізнати, особливо у наших селян в Немирівщині і Янівщині, для котрих був дійсним опікуном. Оставив жінку Наталію з Реваковичів і двох синів. Похорон відбувся у вівторок 15. липня о год. 5-ій по пол.. з похоронного заведення при вул. Кохановського ч. 94. Земля Йому пером.

Кольоман Міксат.

ДУХ У ЛЮБОВНІЙ.

(з мадярського).

(8)

— Але ви мені нітрохи. Чи не сором вам, старшій людині говорити щось такого на цьому місці.

Мимовільно викликнув Новоґрадський:

— Числися зі словами, ти говориш з королем нещаслива.

Каспарикова глянула допитливо на нього загадочними, мрійними очима, потім засміялася й сказала:

— Ви всі певно тому здурніли, я ні.

І почала рівнодушно збирати зі стола золоті і срібні тарілки.

Вернула ґрафиня Ганна.

— Питав хто за нами, ґрафине? — спитав король.

— Думаю, що ні. Але хтось у імені короля просить, щоби його впустити сюди.

— В мому йменні? Я ж тут і не давав ніякого приказу. Пійдіть Новоґрадський, й погляньте.

Командант поліції поспішив до воріт.

— До сто тисяч чортів, Странґ, то ви! — викликнув переляканий командант, коли побачив малого чоловіка, з головою наче в заяця і маленькими, глибокими чорними очима. чоловічок цей підсунувся до дверей.

— Слід привів мене сюди, ласкавий пане.

— Алеж я вислав вас куди инде, щоби ви слідкували торговця вином. Чого нишпорите тут, а не там?

— Я зараз розповім усе.

— Так говоріть же мерщій. Найшли ви що?

— Ніщо, або принайменше не богато. Черницький підозрілий чоловік. Я розслідив його минувшину. Вже з діточих літ плива в ньому зла кров, можна було йому доказати доволі легкодушних жартів і любощів.

— Нам також, любий Странґ — сказав ґраф спокійно.

— На шіспацятому році залюбився він у одну танечницю й утік із нею до Медіоляну, а при цьому зник і батьків ґаманець. Там виступав він з початку як кльовн. пізнійше як вольтижер, аж вкінці міс Роллі залюбилася в одному маркізі покинула його.

— Буденна справа, — сказав Новоґрадський позіхаючи.

— Зрештою яблоко не далеко впало від яблуні, — говорив дедектив дальше.— Батько мало що був варта, а мати удержувала загально - звісні взаємини з одним торговцем вина з Любовної, на йменя Каспарик.

— Гм! — запримітив отаман — а потім, любий Странґ?

— Син вернув із Медіоляну до дому і залюбився на смерть у якусь Марію Яблонську.

— До чорта! — викликнув ґраф живо — оповідайте дальше, Странґ.

Одначе старий не позволив на одружіння. Тому вони посперечалися, і він убив би був його, колиб не кинулася була між них наймичка.

— Як жеж виглядає цей хлопець?

— Високий, барчистий, показний, червоний і здоровий. То гарний трицятьлітний чоловік. Налягає на ліву ногу.

— Жонатий?

— Так. Він перепросився з батьком і вибрав собі жінку згідно з його бажанням.

— А що сталося з Марією Яблонською?

— Цю взяв собі за жінку син того Каспарика, що я про нього вже згадував.

— Добре, добре, — додав командант поліції — та про фалшиві гроші в цій всій історії не бачу ще ні сліду.

— Я також ні. Та з нічого може бути щось. Прошу, слухайте мене дальше. Коли я про це вивідався, почав я слідити його самого. Торгівлею вина він майже не журився, торгівля йша зле, а він усетаки розкидав неймовірні суми. Загадочне було його життя. То зникне, то знову там зявиться, а ніхто не знав, де він обертається. Я звернув пильну увагу на домашніх, заприязнився зі службою і добре оглядадав кожен гріш, що виходив із його хати. Але всі гроші були добрі.

— Самособою, яж казав це відразу цьому дурневі Козановичеві.

— Та цього ще було мало. Одному з моїх людий поручив я, слідкувати його всюди, як тінь, головно підчас його мандрівок.

Неповорушний хлопець слідкував його, але втратив його з очей тут у околиці. Невдоволений вернувся він, але приніс важну новину. А саме, що в селах, якими він переходив, познаходили фальшиві гроші. Мусіли отже відсіля вивозити великий транспорт. При цьому по дорозі тріcла посудина або для тебе, — подумав я. Тепер не слід тратити ні хвилинки. Вибрався я з моїми людьми в дорогу попав на слід від села до села і тепер я осьтут.

— Відкіля ви знали, що найдете мене тут?

— Я навіть не сподівався цього.

— Чогож отже приходите сюди?

— Щоби перешукати монастир.

— Монастир? — спитав заікуючись отаман.

— Так, бо безсумніву транспорт грошей прийшов сюди.

Отаман поліції нахилився до вуха Странґові.

— Пст. Говоріть тихійше. Король є тут. Мусимо все оставити. Зате слідкувати мемо монастир із далека.

Знову відізвалося калатало голосно, неспокійно. Тарах, тарах!

— То страшне. Вже знову перепиняють нам. Що то за якийсь нещасливий монастир!

Очі Странґа заблестіли наче святоіванські світлячки.

— З цього щось буде, напевно щось буде.

Знову роздались удари, начеб хтось хотів розсадити ворота.

— Погляньте но, що робить старий дверник, що він не відчиняє. Бувайте здорові, Странґ. Робіть усе проворно і доладно. Я тепер вертаю до короля.

Странґ пішов до дверника. Та цей мав причину не відчиняти. Ось усі вина, що остались із королівського стола, перейшли до нього й звалили його з ніг. Странґ бачив, що найкраще було би, випити решту з останків і зачати розмову з новоприбувшим.

Вийшов, наслідуючи ходу старого дверника на скільки можливо і відхилив трошки двері. Високий, показний чоловік стояв перед ним і держав за поводи білого коня. Странґ пізнав його відразу. Серце його забилось сильно,

— Що бажаєш, любий брате по Христі? — спитав він покірно зміненим голосом.

— Я хотів би говорити з тобою розумне слово.

— Мої вуха отворені, — відповів „дверник" рівнодушно.

— Чи не привезли сюди одну жінку минулої неділі?

— Кого, що? Я не розумію.

— Ти певно не чуєш тому, що отворені лише твої вуха. Тому то отвори теж твої долоні.

Дверник зробив глупе лице й отворив долоні. Чужинець наповнив їх грішми, і то тими фальшивими, які назбирав по дорозі. Для черця вони доволі добрі.

Странґові заясніли очи з радости, коли крадьки зиркнув на гроші.

— Бачу, ти на добрій дорозі брате. І я рад би помочи тобі, та я сам не знаю ніщо. Бо я відчиняю сьогодня ворота лише у заступстві. Але підожди хвилиночку, зараз розвідаюся й скажу тобі.

Сягнув у кишеню на грудях витягнув свиставочку і засвистав.

У цюж мить заворушилось у корчах і вискочили три добре озброєні поліцисти.

— Ти впав у пастку, Михайле Черницький, — кликнув малий чоловічок, відкидаючи каптур.

— Звяжіть його!

(Конець буде).

ОДНА НЕДУГА МЕНШЕ І БІЛЬШЕ.

Данський лікар Клявдіюс винайшов нового бациля, від якого пацієнт помер на розколину черепу. Недуга мала прикмети „менінґітіс", одначе її бациль по смерти пацієнта мав ознаки чуми. Таємний бациль прибирає ріжні форми, тому назвали його бактеріум поліморфіюм (ріжноманітним). Одночасно з Риму приходить звістка, що лікар Томаркін найшов середник проти запалення легенів та віддихових органів. Цей винахід порівнюють з найкращими винаходами Пастера і його значіння незвичайне, зваживши, що 12 процент випадків смерти спричинено згаданими недугами.

Галичанин.

ЛЬВІВСЬКА „ПРОСВІТА".

(Від власного кореспондента „Свободи").

Львів, в липні 1924 р.

І. Значіння львівської „Просвіти", її военні втрати і відбудова.

Національне життя в Галичині двигається завдяки двом чинникам: пресі і великим освітним товариствам. Преса несе в народ національні кличі, політичні програми, життєвий фермент, — освітні інституції поволі незамітно, але постійно і основно утверджують національну свідомість, будують фундаменти культури, приготовляють націю до її найвищого ідеалу: своеі, незалежноі держави.

Найстарше і найбільше освітне Товариство в Галичині, це, як відомо „Просвіта" у Львові. Найстарше — бо засноване вже 1868 року, значиться ввійшло вже в 56 рік істнування; найбільше — бо мало до війни 77 філій, 2944 читалень та 109950 членів, „Просвіта" сіттю своеї культурної орґанізації обнімае всю Галичину, звязуе сильними нитками всі міста і села з центром західної України, Львовом. Без „Просвіти" не можна уявити собі нашого національного відродженя, розвитку і скріплення наших сил в Галичині. „Просвіта" одна з найважнійших, — може найважнійша наша національна позиція на західних окраїнах.

Протягом останніх десятьох років Галицька „Просвіта" пережила незвичайно важкий, критичний період свойого істнування. З початком війни через читальні „Просвіти" по всіх селах і містечках перейшла московська навала. Царська Росія з особливим завзяттєм нищила наше освітне життє, розуміючи, що разом з „Просвітами" може пропасти теж вся українська організація; тож не тільки замкнено всі читальні і заборонено їм діяльність, але також зруйновано ряд просвітянських домів у варварський спосіб знищено обстанову читалень, особливо бібліотеки, портрети діячів, бюсти Шевченка і т. д. По російській інвазії прийшов австрійський военний стан, серед якого ніяка освітна робота не була можлива. Часи української влади були тільки коротким часом передишки відпочинку. Врешті прийшла польська інвазія з систематичним переслідуванням всього, що українське, а найбільше просвітної праці серед українського населення. Протягом цього десятилітнього періоду „Просвіта" втратила дуже богато і моральних засобів і матеріяльних. Сотки просвітних орґанізаторів полягло на полях боїв, сотки згинуло у полоні, в таборах, в арештах — богато втратили свої сили, здоровля і життеву енерґію серед важких военних і повоенних переживань. А як трудно втрачені одиниці заступити новими, свіжими, молодими, коли вороги всякими способами спиняють творення нової інтеліґенції.

Не менші були й матеріяльні втрати „Просвіти". Земельні маетности товариства серед военної хуртовину були знищені і тепер не тільки не дають доходів, але вимагають ще вкладів і підмог. Грошеві субвенції, що „Просвіта" діставала за австрійських часів від краю і держави на свою діяльність тепер вже неможливі. Через упадок валюти зменшилася вартість членських вкладок і пожертвовань для Товариства. Зате незвичайно зросли кошти друку, видавництва і всякі инші видатки... Взагалі куди не глянути, — „Просвіті" грозила катастрофа.

Але ці незвичайні важкі часи „Просвіта" все таки перебула. Перебула їх завдяки твердій праці одиниць, що були при кермі, а які не дали товариству занепасти і щасливо вивели „Просвіту" на новий шлях розвитку. Згадати тут треба, передовсім покійного голову товариства Івана Кивелюка, який сам позбавлений Поляками посади, вів нужденне життя, дійсно примирав голодом і не мав у що одягнути дітей, а всю невтомиму працю труд і благородне завзяття жертвував улюбленій „Просвіті". Провід „Просвіти" обняв пізнійше як заступник голови Др. Іван Брик, людина з темпераментом, енерґією і широким кругом думання; врешті від року веде товариство директор Михайло Галущинський, досвідний орґанізатор і теорик просвітного руху, під котрого головством „Просвіта" вступила в дальший стан свого розвитку. Побіч голов Товариства і разом з ними працював цілий гурт дібраних співробітників і їхній спільній праці завдячуемо, що „Просвіта" не вважаючи на всі ворожі затії, не тільки не упала, але противно скріпилася і розрослася у велику могутню орґанізацію.

II. Дім львівської „Просвіти", бюра та їх уладження.

Бажаю на цьому місці дати американським читачам ближчий опис життя „Просвіти", щоби ці сотки і тисячі наших Американців, що так співчують з „Просвітою" і щедро підпомагають її, знали, що в „Просвіті" робиться і як вона живе.

Львівська „Просвіта" від трицятьох літ міститься у власнім домі, в самому центрі міста, з трьома фронтами — до ринку, руської і бляхарської вулиці. Це стара двоповерхова будова, що числить більше як 200 літ, о гарних архітектурних лініях, вповні достроена до сусідних старинних камяниць. Але її шановна старечість мае свої великі невигоди. Хоч камяниця велика і простора, місце у ній не використане відповідно: коритарі, сходи і переходи вузькі, темні і крайно невигідні; кімнати злучені разом з собою, без окремих входів; всюди маса непотрібних сіней, передпокоїв, коміпок і ріжних закамарків.

„Просвіта" перед війною задумувала перебудувати свою камяницю на модерний спосіб щоби мати і великі читальняні салі і вигідні льокалі на бюра свої і инших інституцій, що тут містяться, — одначе війна і повоенне лихоліттє припинили ці пляни мабуть на довгий час.

В камяниці „Просвіти" від давна приміщуеться богато ріжних українських інституцій. В партері від ринку є Книгарня Наукового Тов. ім. Шевченка, від Руської улиці адміністрація „Діла" і пару приватних українських крамниць, від бляхарської вулиці і на першому поверсі друкарня „Діла" на другому поверсі Українське Педаґоґічне Товариство з відділом Рідної Школи, редакція „Діла", Технічне Товариство", редакція „Громадського Голосу" і кілька менших товариств. Львівська „Просвіта" е справді матірю українських товариств і вони горнуться до неї, користають з її гостинности і — деколи використовують її...

Бюра самої „Просвіти" є на другому поверсі. Приміщення дуже тісне. Воно складається всього з пять кімнат. Входимо у старосвітський темний передпокій. На ліво через скляні двері видно панночки зайняті переписуванням на машині, при бюрку сидить урядник просвітно - орґанізаційних справ. Дальше в окремій кімнаті головний бухгальтер. Друга більша кімната це експедиція видань „Просвіти", евіденція членів і адміністрація „Народньої Просвіти". Тут працюе двох урядників і дві урядничкн.

Дальше е репрезентаційна саля засідань Головного Виділу. Звертають увагу розвішені на стінах портрети давніх голов „Просвіти": 1) Анатоль Вахнянин (1868-1870), 2) Юліян Лаврівський (1870-1873), 3) Володислав Федорович (1873-1877), 4) Др. Омелян Огоновський (1877-1896), 5) Юліян Романчук (1896-1906), 6) Петро Огоновський (1906-1910), 7) Іван Кивелюк (1910-1922). Крім цього е кілька образів-портретів діячів „Просвіти", як Степана Качали, Степана Дубравського, фундатора стипендії, Борковського, бувшого редактора „Діла", і Танчаковського, фундатора читальняних домів в Золотопотіччині.

При довгім столі засідае Головний Виділ і Комісії Т-ва. При бюрку урядуе директор канцелярії Семен Маґаляс.

Бічна невелика кімната се кабінет голови „Просвіти", уладжений просто і невибагливо. Пару образів і діяґрам на стінах, бюрка, шафи на акта і под. З цього маленького кабінету Голова „Просвіти" кермуе просвітним рухом всеї Галичини.

Окремо міститься бібліотека „Просвіти" у двох кімнатах і переплетня також у двох. Всюде тіснота. „Просвіта", можна сказати, дуситься ізза недостачі місця. Скільки більше можнаб зробити, колиб „Просвіта" мала льокаль просторий, вигідний, уладжений відповідно до модерних потреб освітного товариства...

(Дальше буде).

ПРОСИТЬ ПОМОЧІ.

Український Козак, Митрофан Миленький, родом з Полтавщини, із села Манилівки, літ 30, лежить хорий на сухоти в німецькім шпитали в Целле. Він прислав на руки редакції „Свободи" прохання о поміч, а разом з тим урядове лікарське свідоцтво. Німецький уряд повідомив його, що в короткім часі буде мусів забиратися із шпиталю, як чужинець. Він просить нас, американських еміґрантів, щоб порятувати його, бо жаль йому вмирати в молодім віку. По розвалі української армії він утік до Німеччини, бо вже й тоді, як свідчить лікарське свідоцтво, він був хорий на туберкульозу. Тепер йому полекшало, але без лікарської опіки та без середників до життя він мусів би згинути.

Його адреса: Mytrofan Mylenkyj, Lagerlazareth, Celle, Prov. Hannover, Germany.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

„Робітник", Іст Ст. Луис. Ви пишете про те, чого ще бракуе в вашій громаді. Замісць писати, закотіть рукави та візьміться до роботи. Заложіть дійсну читальню, де будете мати велику українську бібліотеку, де зійдетесь, щоби прочитати українські часописі, та постараетеся час до часу, щоб хтось дав вам відчит про це, що хочете, щоб знали люди, а й Ви самі. Критикованнем по часописях не доходиться до цілі. Тільки робота і витривалість дають добрі вислідк.

М. Ф., Питсбург, Па. — Другої збірки не оголошуемо, позаяк думаемо, що е важніщі справи, ніж запомога поодиноким особам, які й не дуже тої запомоги потрібують. В справі збірки на школу в Коростовичах напишіть окремий поклик.

РАХУНОК.

По урядовому рахунку з 1921 р. є Українців у Польщі 6,017,-000. Усіх тоді людий рахувалося в Польщі 27,155,000. Отже Українці складають 22.1%.

Належиться Українцям під Польщею 22.1% всіх тих шкіл, всіх тих допомог, всіх тих курсів, бібліотек і т. д., які держава утримуе коштом громадян.

Мае Польща: початкових шкіл — 30,381. Шкіл підготовчих до учительських семинарій — 46, учительських семинарій — 130, середніх шкіл загальноосвітних — 255, шкіл фахових 258, — дае допомогу школам фаховим в числі — 405, висших шкіл — 17, помагае науковим інституціям — 119, помагае товариствам освітним — 67, за рік відбуто курсів позашкільних — 1,736, за рік видруковано для польських бібліотек книжок — 135,000.

А ще запомагае народніми грішми свої театри, малярські школи, бібліотеки і т. д.

З того Українцям належиться:

Початкових шкіл — 6,712, а мають тільки 2,370, а **на Холмщині і Підляшу ніодної.**

Шкіл підготовчих до учительської семинарії — 9, нема ніодної.

Учительських семінарій — 28, е тільки 2.

Середніх загальноосвітних шкіл — 56, е тільки 7.

Фахових шкіл — 56, нема ніодної.

Належиться допомога для 89 фахових шкіл; не дістають Українці ані „ґроша".

Шкіл висших належиться Українцям — 4, нема нічого, навіть приватний університет у Львові розганяють і студентів у тюрмах гноять.

Належиться Українцям допомога для 26 наукових інституцій; ні „ґроша" не дістають, а Наукове Товариство ім. Шевченка, ім. Петра Могили, Ставропигію й інші переслідуе польська влада.

Належиться Українцям допомога на 15 просвітних організацій; ні „ґроша" не дістають, а „Просвітам" не дають навіть дозволу на вистави.

Повинно було відбутись курсів українських — 384, а ніодного курсу не відбулось по українськи.

Належалось, щоб Українцям дали допомогу на друкованне книжок 29,700; ні одного „гроша" не одержали від держави.

Зате е 835 безробітних учителів.

Зате закрито або не дозволено 241 шкіл українських.

Сергій Козицький.

